

V spomin / *In memoriam*

Če na hitro obidemo Vojtehovo vlogo in mesto v prostoru naše generacije kolegov in tega obdobja v stroki, se dotikamo vsaj štirih poglavitnih polj: Vojteh kot arhitekt, kot publicist in razširjevalec našega arhitekturnega prostora in seveda kot pedagog.

Je pa (zame in za še kar nekaj drugih srečnežev) zelo pomemben še ena pogled na njegovo osebnost, še ena njegova lastnost: njegova karizma. S svojo neverjetno energijo je že kot študent v ožjo in širšo družbo pritegnil izredno barvit krog prijateljev in sopotnikov.

Vojteh je predstavljal mojo drugo, vzporedno šolo arhitekture, takšno, kot bi jo moral biti deležen sleherni študent. A vendar je to bila šola, ki je kot takšne, takrat ko je trajala, sploh nisem zaznal. To je bila šola vsega tistega vzporednega, ki mora nujno prežemati arhitekturo, če ne želimo, da ostane prazna lupina. Šola tistega, kar mora nujno spremljati učenje o tehnikah ali zgodovini arhitekture, kar ti nudi normalna šola. Tu pa gre za tisto, česar uradna šola ne more dati. In kljub moji sreči, da sem lahko od doma kar nekaj prinesel s seboj, mi je prav Vojteh z atmosfero svojega okolja odprl tisto nujno povezavo s svetom, ki ga nekako sam nisem znal povezovati z arhitekturo.

Vojteha sem spoznal tako, da me je k njemu odvedel Matjaž Garzarolli pomagat pri nekem natečaju. Takrat Garzarolli seveda še ni bil arhitekt, bil pa je moj kolega v letniku, najtesnejši prijatelj, 'brat' in sosanjač o arhitekturah, ki smo jih bili sposobni uresničiti šele mnogo kasneje. In bil je on tisti, ki je Vojteha kasneje

speljal v Sežano in bil z njim duša 'Skupine Kras', v 80tih paradnega konja mlajše slovenske arhitekture.

Torej sem začel kot risar takrat pet let starejšega kolege, Vojteha, ki je, kljub temu da je bil še brez diplome, vendarle pet let, torej veke starejši, predvsem je že vedel kaj je to arhitektura z vsemi pomeni, ki jih nosi s seboj, in to po najrazličnejših razmislekih, ki so temeljili na prebranem, pa tudi na neverjetnih intuicijah in povezavah, na vzporejanjih z domačimi in tujimi zgledi, ki smo jih tisti, v prvem letniku, spoznavali le preko sporadičnega, neorganiziranega, preskakovanja študijskega programa, malih kraj z miz starejših,.. (Podobne šole pri Vojtehu je bil malo kasneje z njim deležen Aleš Vodopivec in seveda še mnogi drugi!).

A ta odnos seveda ni bil odnos 'arhitekt, avtor – risar'. Šlo je za poseben tip družabnega življenja skupine, ki se je nabrala okrog natečaja (tega je vendarle zastavil in izpeljal Vojteh), ne da bi ostali imeli kakršenkoli občutek podrejenosti. Gnetli smo se in hodili drug čez drugega, butali z glavami v poševnine mansardne etaže hiše tam na Dermotovi ulici. Že samo delo na natečaju je predstavljalo žurko, ne vedno v prid izdelku. Nam, ki seveda vsega sploh nismo razumeli, je dovolil tudi mala nagajanja, celo v času, ko smo vsi skupaj že zamujali oddajo (takrat je to še bilo mogoče!).

Vmes je prišel mimo sosed Suhi, vzkliknil 'Vivat, crescat, floreat' ali kakšno podobno uporabnost in se, kot običajno prof. Edvard Ravnikar, z rokami na hrbtu hitro obrnil na peti in odšel.

Natečaj (potrebno je povedati, da prof. Edo Ravnikar študentskih udejstvanj na natečajih ni odobral, to je po njegovem mnenju preveč vzpodbujalo pragmatično mišljenje!) je vedno predstavljal nek vrh, resume razmišljanja o posameznem segmentu pojmovanja prostora, ki nam ga je, pomagачem, razložil vedno uporabljajoč slikovite primerjave iz filma, muzike, narave, zgodovine in umetnosti na sploh.

A družbe okrog Vojteha nikakor niso sestavljali le arhitekti oziroma študenti arhitekture. Bila je izredno pestra: od ljubljanskih in novogoriški sošolcev in sosedov, do aktualne ljubljanske kulturne avantgarde in subverzije. Nekateri so danes uveljavljene osebnosti, drugi so poniknili, a vsi po vrsti so bili pomembni za formiranje nekega pogleda na svet, neke vizije.

Natečajne žurke so se potem raztegnile na pooddajna odzvanjanja s premisleki, pomisleki, komentarji, na proslave eventualnih odkupov, celo nagrad,... na športne piknike, vendar tudi s skiciranjem, slikanjem, zabavanjem, že kar norenjem s takrat že aktualno konceptualno umetnostjo, ki pa je bila v tem krogu vedno sprejeta nekako z veselo ironijo.

Vse je bilo seveda polno zabeljeno, a vendar vedno vsebinsko intenzivno: od razprav o arhitekturi, umetnosti, filmu, in seveda jazzu, ki je bil tedaj v Sloveniji, skupaj z neverjetno mednarodno zasedbo nastopajočih, nekako na višku svojih moči in temu ustrezni popularnosti. Vrstili so se krajši izleti po Sloveniji in zlasti Italiji, podaljšani vikendi na Cresu,..Vedno povezano z nekim ogledom,

nato hrano in pijačo in razpotegnjenimi razpravami, simpoziji v osnovnem pomenu besede.

Tako je Indija in Nepal, kamor sva ga z Matjažem Garzarolijem, takrat sva bila že samostojna natečajna nagrajenca, odvelkla na trimesečno pot, predstavljala nekakšen vrhunec in začetek prekinitve mojega najbolj tesnega druženja z Vojtehom.

Potem je sledil še en val, seveda na nekoliko profesionalno obveznejšem, odgovornejšem nivoju: Skupina okrog AB je že imela bolj profilirane zahteve: Tu je bil Vojteh med gonilnimi predvsem v akcijah, s katerimi smo želeli razširiti takratni splošni arhitekturni interes na njene mejne a po našem mnenju zelo pomembne opredelitve: živeti z dediščino, življenje mesta z reko, arhitektura in njeno nasilje.

Seveda je njegov odhod v Sežano nekako še oddaljil najine najtesnejše stike, a ti nikakor niso zamrli. Tudi po njegovem povratku, ob ustanovitvi ljubljanske dependance Kraškega zidarja, smo še kar uspešno skupaj stopili v natečaje (z Meto Hočevnar, Alešem Vodopivcem, z Matjažem Garzarolijem).

Da bi se kasneje to sodelovanje in druženje nadaljevalo v Piranu, ob Arhitekturnih dnevih, ki jih je Vojteh poganjal do konca svojih moči.

doc. Jurij Kobe